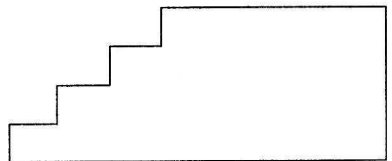

*SREDNJI
GRADOVI
U
HRVATSKOJ
URBANIZACIJI*

Uz temu

Pitanja o modernizaciji svakog građanskog društva prirodno su svezana i s pitanjima o razvoju grada. Razlog nije načelan, nego posljedica potrebe za tematskom preglednošću sektora modernizacije. Od Maxa Webera znamo da se njihov broj može svesti na tri. To su: birokratizacija ili izgrađivanje upravljačkih institucija; industrijalizacija ili oblikovanje nove tehničke strukture; i urbanizacija ili rekonstrukcija životnih stilova globalnog društva po predlošku grada. Posve je predvidljivo, dakle, da se analize kojih je predmet modernizacija "šire" i na urbanizaciju.

Praksu klasične modernizacije, kao što potvrđuju sve mjerodavne analize, sudbonosno prožimlje ideja o hijerarhiji. Zato je strukturna tendencija toga razdoblja spomenute sektore društvene preobrazbe nadrediti svijetu života. U razdoblju koje slijedi potom, a koje brojni autori opisuju označnicom post (modernizacija), ta ideja postupno se povlači pred idejom o nužnoj kooperaciji sektora modernizacije sa svijetom života. Prirodne su izvedenice te mijene učvršćivanje kooperacijskih odnosa u upravljanju, oblikovanje nove industrijske strukture u kojoj organizam i stroj surađuju te urbanih oblika i sklopova koji, posredno, oponiraju zamisli o megapolisu i gdje je, barem intencionalno, lakše oblikovati suradnju između zavičajnih i globalnih aspiracija i aktera. U tom kontekstu u urbanološkoj analizi jača analitički interes za srednji grad. On je jedan od likova tvorbe koju neki teoretičari, na tragu zamisli o (post)modernizacijskoj kooperaciji, posve idealnotipski zovu "nevidljivim gradom".

Dodatni razlog je praktičan. U Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske, završenoj prošle godine (1998.), srednjim se gradovima dopisuje posebna vrijednost; vrijednost nije načelna nego je određena jednim od glavnih ciljeva Strategije..., a to je pokušaj jačanja onih tendencija u hrvatskoj urbanizaciji koje prirodno vode de/metropolizaciji i razvojno pogodnijem rasporedu stanovništva na hrvatskom teritoriju.

U blok smo uvrstili pet tekstova, uglavnom uglednih analitičara s autoritetom. Zajednički je cilj većine tekstova pokušati odrediti posebnosti hrvatskih srednjih gradova. Koliko su u tome uspjeli, ustvrdit će sami čitatelji. Nama je još dodati da su predloženi tekstovi dijelovi planiranog, cjelovitijeg zbornika radova o istoj temi. Zbornik će, u suradnji s Ministarstvom prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavodom za prostorno planiranje, objaviti Institut Pilar. Nadamo se, ove godine.

Ivan Rogić